

Children and the Challenges of Parental Parenting Agreement: Exploring Counselors' Lived Experiences

Mousa Choupani *

Assistant Professor, Department of Psychology & Counselling,
Farhangian University, Tehran, Iran

Atefeh Afrashteh

Department of Rehabilitation Counseling, Islamic Azad
University, Quchan Branch, Quchan, Iran

Ebrahim Shirvani

Department of Counseling, Allameh Tabataba'i University,
Tehran, Iran

Extended Abstract:

1. Introduction

Inadequate parental agreement in child-rearing practices represents one of the most complex challenges within family systems, with significant implications for children's emotional, behavioral, and social development (Azad & Kiani, 2024; Eftekhari et al., 2024; Azizi et al., 2025). Research has shown that inadequate parental agreement may lead to issues such as reduced self-esteem, social anxiety, and engagement in risky behaviors among adolescents (Yousefi et al., 2024; Hossein Qolibegi & Zeinali, 2025). However, most studies have primarily focused on the consequences of parental misalignment for children, while little attention has been paid to the lived experiences of family counselors who directly confront these challenges and play a crucial role in interpreting, managing, and mitigating their negative effects (Kalaei et al., 2025; Nemati et al., 2024). Exploring counselors' perspectives can fill this gap in the literature and provide deeper insights into parental challenges and practical strategies for supporting families.

2. Literature Review

A wide range of studies have demonstrated that parenting styles exert a direct influence on children's emotional and behavioral adjustment (Azad & Kiani, 2024; Eftekhari et al., 2024; Hossein Qolibegi & Zeinali, 2025). Inadequate parental agreement has also been linked to social anxiety and reduced quality of parent-child relationships (Yousefi et al., 2024; Azizi et al., 2025; Nemati et al., 2025). Theoretical frameworks such as attachment theory (Ainsworth et al., 1978; Bowlby, 1982) and family systems theory (Bowen, 1978; Bronfenbrenner, 1986)

* Corresponding Author: mousachoupani@gmail.com

How to Cite: Choupani, M., Afrashteh, A., Shirvani, E. (2026). Children and the Challenges of Parental Parenting Agreement: Exploring Counselors' Lived Experiences, *Journal of Counseling and Psychotherapy Culture*, 17(66), 215-240. DOI: 10.22054/qccpc.2026.90634.3585

have provided important lenses for understanding the impact of parenting styles and inadequate parental agreement. More recent studies emphasize the role of cultural contexts and the concept of “care” in preventing family crises (Kalaei et al., 2025). Nevertheless, few investigations have systematically examined counselors’ lived experiences in dealing with inadequate parental agreement. This gap highlights the necessity of exploring counselors’ perspectives and strategies, which forms the foundation of the present study.

3. Methodology

This study employed a qualitative research design using interpretative phenomenological analysis (IPA). IPA aims to explore and interpret the hidden meanings embedded in counselors’ lived experiences of parental misalignment in child-rearing. The approach goes beyond description to uncover deeper layers of meaning within participants’ cultural and social contexts (Smith et al., 2009).

The study population consisted of family counselors in Iran (2025) with direct experience working with families characterized by inadequate parental agreement. Purposeful sampling was applied, and sample size was determined by the principle of data saturation. Saturation was reached at the twelfth interview, and three additional interviews confirmed it, resulting in 15 participants. Of these, five were female and ten were male, with a mean age of 46.2 years. Three were doctoral students and twelve held doctoral degrees in counseling. Counseling experience ranged from 3 to 21 years. Inclusion criteria required participants to be at least doctoral students in counseling or family psychology, have a minimum of three years of counseling experience, direct work with families facing parental misalignment, and willingness to participate.

Data were collected through in-depth semi-structured interviews. Guiding questions were developed based on theoretical and empirical literature and reviewed by a qualitative research expert. Interviews began with broad questions such as “What challenges have you experienced when working with families where parents show inadequate agreement in child-rearing?”; “What strategies have you used to manage these disagreements?”; “How have these experiences affected your professional and emotional life?” Each interview lasted 60–90 minutes, with some extending to multiple sessions. Interviews were audio-recorded with consent, transcribed verbatim, and analyzed continuously over six months. Ethical considerations included informed consent, confidentiality, and deletion of recordings after analysis.

Data were analyzed using Smith et al.’s (2009) six-stage IPA framework: 1. Repeated reading of transcripts: Immersed in each transcript to grasp tone, context, and initial meaning while noting key passages; 2. Initial note-taking (descriptive, linguistic, conceptual): Recorded content-focused observations, linguistic features, and preliminary interpretive insights; 3. Identification of emergent themes: Condensed salient meaning units into concise themes that captured the essence of the participant’s account; 4. Clustering and reviewing themes: Grouped related themes into higher-order structures, checked coherence, and compared across sections; 5. Naming and refining themes: Assigned clear,

analytic labels to theme clusters and sharpened boundaries through iterative revision; 6. Final reporting: Organized the thematic structure, selected illustrative quotes, and articulated interpretive narratives linking data to research aims.

Trustworthiness was ensured using Guba and Lincoln's (1985) criteria. Credibility was achieved through prolonged engagement and trust-building with participants. Dependability was supported by continuous supervision from a qualitative research expert. Confirmability was established through member checking, where participants reviewed extracted themes and confirmed their accuracy.

4. Results

The analysis yielded three overarching themes:

- Practical Challenges for Counselors

1. Managing Contradictory Parenting Messages: Children became confused by inconsistent parental instructions, requiring counselors to address these contradictions.
2. Parental Resistance to Change: Many parents denied the existence of problems, blamed each other, or refused to cooperate in sessions.
3. Emotional and Ethical Strain on Counselors: Counselors experienced tension between supporting the child and respecting parental authority, often accompanied by anxiety.
4. Institutional and Structural Limitations: The absence of clear protocols, heavy workloads, and insufficient organizational support hindered effective practice.

- Counselors' Coping Strategies

1. Redefining Parents' Shared Goals: Counselors redirected family focus toward the child's well-being, reducing personal conflicts.
2. Teaching Communication and Emotional Skills: Active listening, anger management, and expressing emotions without blame were emphasized.
3. Restructuring Family Rules and Roles: Counselors helped parents establish consistent rules and clarify responsibilities.
4. Employing Complementary Therapeutic Approaches: Techniques such as play therapy, parent-child joint sessions, and group counseling were utilized.

- Educational and Organizational Needs of Counselors

1. Lack of Specialized Training: Counselors reported insufficient workshops and training programs for managing parental conflicts.
2. Need for Intervention Protocols: The absence of standardized guidelines and assessment tools created uncertainty in practice.
3. Institutional and Organizational Support: Counselors highlighted heavy workloads, lack of professional networks, and inadequate financial support.
4. Development of Cultural and Contextual Skills: Sensitivity to families' cultural, religious, and social values was considered essential for effective counseling.

5. Discussion

The findings indicate that counselors operate at the frontline of parental conflicts, bearing significant psychological and ethical burdens in the absence of adequate institutional support. These results resonate with structural, communicative, burnout, and culturally sensitive counseling theories, underscoring the necessity of integrated approaches. Institutional insufficiencies and emotional strain place counselors' professional identity under pressure, highlighting the importance of rethinking intervention strategies.

6. Conclusion

Practically, this study emphasizes the need to design culturally grounded interventions, develop standardized protocols, and strengthen institutional support. Such measures are essential to enhance counselors' effectiveness in managing parental disagreements and to ensure greater stability in their professional practice.

Acknowledgements

The author gratefully acknowledges the counselors who generously shared their experiences, as well as the academic mentors and colleagues who provided guidance during data collection and analysis.

Keywords: Children, Parental Agreement, Parenting Challenges, Counselors' Lived Experiences, Interpretative Phenomenological Analysis.

کودکان و چالش‌های تفاهم تربیتی والدین: کاوش تجربه زیسته مشاوران

موسی چوپانی *

استادیار گروه روانشناسی و مشاوره، دانشگاه فرهنگیان تهران، تهران، ایران

عاطفه افراشته

کارشناسی ارشد رشته مشاوره توان‌بخشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد قوچان، قوچان، ایران

ابراهیم شیروانی

کارشناسی ارشد رشته مشاوره خانواده، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

چکیده

اختلاف والدین در شیوه‌های تربیتی یکی از چالش‌های جدی در خانواده‌هاست که پیامدهای آن علاوه بر کودکان، بر فرایند مشاوره و عملکرد حرفه‌ای مشاوران نیز اثرگذار است. هدف این پژوهش، واکاوی تجربه زیسته مشاوران از کار با کودکان بود که والدینشان در شیوه‌های تربیتی یا یکدیگر اختلاف‌نظر دارند. روش پژوهش حاضر کیفی و مبتنی بر رویکرد پدیدارشناسی تفسیری بود. جمعیت مشارکت‌کننده، مشاوران فعال در مراکز مشاوره خانواده در سراسر ایران در سال ۱۴۰۴ را در بر می‌گرفت. با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند، ۱۵ نفر از مشاوران که تجربه مستقیم کار با خانواده‌های دارای اختلاف والدین در حوزه تربیتی داشتند، انتخاب شدند. اشباع اطلاعات در نفر سیزدهم اتفاق افتاد و ۲ نفر آخر نیز اطلاعات جدیدی ارائه نکردند. داده‌ها با مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته گردآوری شدند. تمامی مصاحبه‌ها ضبط و سپس پیاده‌سازی شدند و در نهایت با روش تحلیل پدیدارشناسی تفسیری اسمیت و همکاران (2009) تحلیل گردیدند. تحلیل داده‌ها سه مضمون اصلی را آشکار ساخت: الف) چالش‌های عملی مشاوران، ب) راهبردهای مقابله‌ای مشاوران، ج) نیازهای آموزشی و سازمانی مشاوران. یافته‌ها نشان دادند که مشاوران در کار درمانی با خانواده‌های دارای اختلاف والدین در حوزه تربیتی، بار روانی و اخلاقی سنگینی را تجربه می‌کنند. همچنین پژوهش حاضر ضرورت طراحی مداخلات بومی، تدوین پروتکل‌های تخصصی و ایجاد حمایت نهادی را برجسته می‌سازد تا مشاوران بتوانند با کارآمدی بیشتری به مدیریت اختلافات تربیتی والدین بپردازند.

کلیدواژه‌ها: کودکان، تفاهم تربیتی والدین، چالش‌های تربیتی، تجربه زیسته مشاوران، پدیدارشناسی تفسیری.

بیان مسئله

خانواده به عنوان بنیادی‌ترین نهاد اجتماعی، بستر اصلی پرورش کودک را فراهم می‌آورد و نقشی محوری در شکل‌گیری شخصیت، هویت و سلامت روانی او ایفا می‌کند (کلایی و همکاران، ۱۴۰۴؛ درموت و فولر^۱، ۲۰۲۰). نظریه نظام‌های خانواده چه در قالب نظریه‌های کلاسیک همچون نظریه سیستم‌های اکولوژیک (برونفبرنر^۲، ۱۹۸۶)، نظریه سیستم‌های خانواده (بون^۳، ۱۹۷۸) و چه در قالب مدل‌های جدیدتر نظیر مدل فرزندپروری و نظام خانواده (کیریگ^۴، ۲۰۱۹) و مدل فرزندپروری از دریچه دیدگاه سیستمی (هنری^۵، ۲۰۲۲)، خانواده را به مثابه یک سیستم پویا تعریف کرده‌اند که روابط نهفته در آن، بستر اساسی جهت رشد همه‌جانبه کودک می‌باشد (موریس و اسمیت^۶، ۲۰۲۲). این رویکردهای نظری تأکید دارند که کیفیت تعاملات والدین و میزان هماهنگی آنان در تربیت فرزندان، تعیین‌کننده‌ی میزان ثبات روانی کودک است (برونستین^۷، ۲۰۱۹).

یکی از عوامل کلیدی در کارکرد سالم خانواده، تفاهم تربیتی والدین است. تفاهم تربیتی به معنای توافق نسبی والدین در ارزش‌ها، باورها، سبک‌های تربیتی و شیوه‌های ارتباطی با کودک می‌باشد (بامریند^۸، ۱۹۶۷)؛ مفهومی که ریشه در مطالعات مربوط به سبک‌های والدگری دارد و در چارچوب‌های جدیدتر مانند مدل مشارکت خانواده-مدرسه-جامعه توسعه یافته است (اپستین^۹، ۲۰۱۱). وجود این هماهنگی موجب انتقال پیام‌های تربیتی یکپارچه به کودک می‌شود و احساس امنیت را در روابط خانوادگی تقویت می‌کند (عزیزی و همکاران، ۱۴۰۴). در چنین شرایطی، کودک چارچوب‌های رفتاری و هیجانی پایدار را تجربه می‌کند و مسیر رشد سالم‌تری را طی می‌نماید (هاریس و همکاران^{۱۰}، ۲۰۲۵).

در مقابل، ناهمسویی یا تفاهم تربیتی ناکافی والدین وضعیتی است که در آن والدین در شیوه‌های تربیتی خود دچار تعارض و ناسازگاری هستند (هو و همکاران^{۱۱}، ۲۰۲۵). بر اساس الگوی فرزندپروری بامریند (۱۹۶۷)، سبک‌های والدگری شامل مقتدرانه، مستبدانه، آسان‌گیر و بی‌تفاوت، چارچوب‌های اصلی تعامل والد-کودک را شکل می‌دهند. هنگامی که والدین در به‌کارگیری این سبک‌ها دچار ناهمخوانی می‌شوند، کودک با پیام‌های

1. Dermott, E. & Fowler, T. M.
2. Bronfenbrenner, U.
3. Bowen, M.
4. Kerig, P. K.
5. Henry, C. S.
6. Morris, A. S. & Smith, J. M.
7. Bornstein, M. H.
8. Baumrind, D.
9. Epstein, J. L.
10. Harries, T. Seymour, M. Fogarty, A. Giallo, R. & Curtis, A.
11. Hu, YL. Shi, Y. & Qiao, GZ.

متناقض مواجه شده و در نتیجه انسجام درونی او مختل می‌گردد (افتخاری و همکاران، ۱۴۰۳؛ یارمحمدی و همکاران، ۱۴۰۲؛ خانجانی و همکاران، ۱۳۹۸).

پژوهش‌های خارجی نشان داده‌اند که این تعارض سبک‌ها نه تنها به سردرگمی شناختی منجر می‌شود، بلکه فرآیندهای تنظیم هیجان و شکل‌گیری طرح‌واره‌های رفتاری پایدار را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد (گوزدینوویک و باندالوویک^۱، ۲۰۲۴). برای نمونه، لی و همکاران (۲۰۲۴) گزارش کرده‌اند که تضاد میان سبک مقتدرانه و مستبدانه با افزایش اضطراب و دشواری در پردازش شناختی مرتبط است.

کونگ و همکاران^۲ (۲۰۲۴) نشان داده‌اند که ناهمخوانی میان سبک مقتدرانه و بی‌تفاوت با بروز مشکلات رفتاری و ضعف در خودتنظیمی هیجانی همراه است. روسوتی و همکاران^۳ (۲۰۲۴) نیز تصریح کردند که تضاد سبک‌های والدگری با کاهش کیفیت روابط والد-کودک و افزایش خطر مشکلات اجتماعی در کودکان مرتبط است. در پژوهش‌های داخلی، آزاد و کیانی (۱۴۰۳) تأکید کرده‌اند که فقدان هماهنگی والدگری با کاهش عزت‌نفس و دشواری در روابط همسالان ارتباط دارد. این شواهد همگی بر اهمیت انسجام تربیتی والدین دلالت دارند.

از منظر نظریه دلبستگی، رابطه‌ی والد-کودک بنیان اصلی رشد هیجانی و اجتماعی کودک را شکل می‌دهد. بالبی^۴ (۱۹۸۲/۱۹۶۹) تأکید می‌کند که کیفیت تعامل والدین با کودک تعیین‌کننده شکل‌گیری دلبستگی ایمن یا نایمن است. اینسورث و همکاران^۵ (۱۹۷۸) در مطالعات موقعیت ناآشنا نشان دادند که هماهنگی والدین، شرط اساسی برای ایجاد دلبستگی ایمن محسوب می‌شود. زمانی که والدین در تربیت دچار اختلاف نظر می‌شوند، کودک با پیام‌های متناقض مواجه شده و این وضعیت احتمال شکل‌گیری دلبستگی نایمن را افزایش می‌دهد (لئو^۶، ۲۰۲۵).

لئو و همکاران^۷ (۲۰۲۵) در پژوهش خود نشان دادند که ناهمخوانی والدگری با افزایش اضطراب و مشکلات تنظیم هیجان همراه است. در پژوهشی دیگر بهرنس و همکاران^۸ (۲۰۲۵) گزارش کردند که تعارض‌های مکرر والدین اعتماد کودک به والدین را تضعیف کرده و خطر مشکلات رفتاری را بالا می‌برد.

-
1. Gvozdenovic, A. & Bandalovic, G.
 2. Kong, R. Chen, R. & Meng, L.
 3. Russotti, J. Platts, C. R. Sturge-Apple, M. L. Davies, P. T. & Thompson, M. J.
 4. Bowlby, J.
 5. Ainsworth, M. D. S. Blehar, M. C. Waters, E. & Wall, S.
 6. Liu, T.
 7. Liu, H. Bao, L. Kristen, A. Vu, A.T. & Moretti, M.
 8. Behrens, K. Y. Jones-Mason, K. & Forslund, T.

سیسک و همکاران^۱ نیز در پژوهشی که در سال (۲۰۲۵) انجام دادند تصریح کردند که پیامدهای ناشی از دلبستگی ناایمن در کودکی می‌تواند در روابط اجتماعی و هیجانی بزرگسالی نیز تداوم یابد. بدین ترتیب، شواهد کلاسیک و معاصر همگی بر این نکته دلالت دارند که هماهنگی والدین در تربیت علاوه بر رفتارهای روزمره کودک، بنیان‌های هیجانی و ارتباطی او را در بلندمدت تعیین می‌کند.

یافته‌های پژوهش‌های اخیر نیز این موضوع را تأیید کرده‌اند. لی و همکاران^۲ (۲۰۲۵) در پژوهش خود نشان دادند که تعارض‌های خانوادگی در سال‌های اولیه زندگی با افزایش افسردگی والدین و سبک‌های تربیتی منفی مرتبط است و این عوامل به‌طور غیرمستقیم مشکلات رفتاری کودکان را در نوجوانی افزایش می‌دهند. در پژوهش دیگری که توسط ایکسیانگ و همکاران^۳ (۲۰۲۵) انجام شد، روشن شد که تفاوت میان سبک‌های تربیتی، می‌تواند روابط والد-فرزند را تضعیف کند. هاریس و همکاران (۲۰۲۵) نیز در پژوهش خویش تصریح کردند که تشدید اختلافات تربیتی بین والدین، پیامدهای منفی بر سلامت روان فرزندان دارد. همچنین تعارض والدین با افزایش احساس تنهایی نوجوانان ارتباط مستقیم دارد و کارکرد خانواده نقش میانجی مهمی در این رابطه ایفا می‌کند (عزیزی و همکاران، ۱۴۰۴).

در این میان، مشاوران فعال در حوزه خانواده، نقشی حیاتی در شناسایی، مدیریت و کاهش آثار مخرب این تعارضات ایفا می‌کنند. این گروه در جلسات مشاوره با چالش‌های متعددی نظیر مدیریت هیجان‌های منفی کودک تا تلاش برای ایجاد هماهنگی میان والدین مواجه هستند (لئو، ۲۰۲۵). تجربه زیسته مشاوران در این زمینه می‌تواند ابعاد ناشناخته‌ای از چالش‌های عملی، راهبردهای مقابله‌ای و نیازهای آموزشی آنان را آشکار سازد. باوجود اهمیت این موضوع، مرور ادبیات نشان می‌دهد که اگرچه پژوهش‌های متعددی به پیامدهای ناهمسویی یا تفاهم ناکافی والدین بر کودک پرداخته‌اند، اما تجربه مشاوران در مواجهه با این خانواده‌ها کمتر مورد توجه قرار گرفته است. این در حالی است که مشاوران به‌واسطه تعامل مستقیم با خانواده‌ها، درک عمیق‌تری از پیچیدگی‌های این پدیده دارند و می‌توانند بینش‌های ارزشمندی برای بهبود فرآیندهای مشاوره ارائه دهند.

بنابراین، خلأ پژوهشی در زمینه‌ی کاوش پدیدارشناسانه تجربه زیسته مشاوران در کار درمانی با کودکانی که والدینشان در شیوه‌های تربیتی با یکدیگر اختلاف دارند کاملاً مشهود است. بررسی این تجربه‌ها نه تنها به تولید دانش بومی در حوزه‌ی مشاوره خانواده کمک می‌کند، بلکه می‌تواند به ارتقای کیفیت خدمات مشاوره‌ای، تدوین راهکارهای علمی و طراحی مداخلات مؤثر برای کاهش آسیب‌های روانی-اجتماعی کودکان منجر شود.

1. Çiçek, İ. Korkmaz, Z. Ünsal, F. Shalal Alanazi, Z. Gómez-Salgado, J. & Yildirim, M.

2. Li, G. Y. You, Z. Q. & Yang, G. H.

3. Xiang, G. Zhu, S. Mou, S. & Du, Y.

از این رو، این پژوهش با رویکرد پدیدارشناسی تفسیری در پی آن است که ابعاد این پدیده را به صورت عمیق و نظام‌مند مورد مطالعه قرار دهد و زمینه را برای ارتقای کارآمدی مشاوران در مواجهه با چنین خانواده‌هایی فراهم سازد.

ضرورت انجام این پژوهش در شرایطی پررنگ‌تر می‌شود که اختلافات تربیتی والدین در جامعه‌ی امروز رو به افزایش است و مشاوران نیازمند ابزارها، پروتکل‌ها و آموزش‌های تخصصی برای مدیریت این وضعیت هستند. انتظار می‌رود یافته‌های این مطالعه بتواند به طراحی مداخلات مبتنی بر فرهنگ ایرانی کمک کند، زمینه تدوین پروتکل‌های استاندارد برای مدیریت تعارض‌های والدین را فراهم سازد، به سیاست‌گذاران و نهادهای حمایتی در تقویت جایگاه مشاوران یاری رساند و در نهایت کیفیت خدمات مشاوره خانواده را ارتقا دهد و از آسیب‌های روانی-اجتماعی کودکان بکاهد. به‌طور کلی این پژوهش در پی پاسخ به این سؤال است که مشاوران خانواده، چگونه تجربه زیسته خود از کار با خانواده‌هایی که در تربیت فرزند دچار ناهم‌سویی هستند را معنا می‌کنند و این تجربه چه ابعاد و معانی پنهانی برای آنان دارد؟

روش پژوهش

مطالعه حاضر به روش کیفی و با استفاده از طرح پدیدارشناسی تفسیری انجام شد. پدیدارشناسی تفسیری، باهدف فهم و تفسیر معانی نهفته در تجارب انسانی پیرامون پدیده‌های موردبررسی شکل گرفته است. غایت اصلی این طرح، تمرکز بر چگونگی معناگذاری افراد نسبت به واقعیت‌های زیسته و کشف لایه‌های پنهان تجربه در بستر فرهنگی، اجتماعی و وجودی آنان است (اسمیت و همکاران^۱، ۲۰۰۹). در طی این طرح، پژوهشگر با تمرکز بر روایت‌های مشارکت‌کنندگان، تلاش می‌کند تا فراتر از سطح توصیف، به درکی عمیق‌تر از تجربه‌های موردبررسی دست یابد.

جمعیت مشارکت‌کننده، نمونه و روش نمونه‌گیری

جمعیت مشارکت‌کننده، مشاوران فعال در مراکز مشاوره خانواده در سراسر ایران در سال ۱۴۰۴ بودند که تجربه مستقیم کار با خانواده‌های دارای اختلاف والدین در حوزه تربیتی داشتند. مشاوران فعال در مراکز مشاوره خانواده در این پژوهش به‌طور عملیاتی به متخصصانی اطلاق می‌شود که دانشجوی دکتری یا فارغ‌التحصیل در رشته مشاوره خانواده بوده و حداقل ۳ سال سابقه کار حرفه‌ای در مراکز مشاوره رسمی دارند.

روش نمونه‌گیری در این پژوهش، نمونه‌گیری هدفمند بود. تعداد نمونه با تکیه بر قاعده اشباع تعیین شد.

1. Smith, J.A. Flowers, P. & Larkin, M.

فرایند مصاحبه تا زمانی ادامه پیدا کرد که اطلاعات اکتسابی اشباع شدند. اشباع اطلاعات در مصاحبه شماره ۱۲ اتفاق افتاد و پژوهشگر برای اطمینان از اشباع، ۳ مصاحبه دیگر انجام داد که آن‌ها نیز حاکی از اشباع اطلاعاتی و عدم اکتشاف داده‌های جدید بودند. از این روی، حجم نمونه پژوهش حاضر ۱۵ نفر بود.

در پژوهش حاضر بر اساس هدف مطالعه و جهت دستیابی به غنی‌ترین میزان اطلاعات، مشارکت‌کنندگان از مناطق، سنین، تحصیلات، مشاغل و شرایط اجتماعی-اقتصادی متفاوت انتخاب شدند. معیارهای ورود به مطالعه شامل: حداقل دانشجوی دکتری در رشته مشاوره خانواده، داشتن حداقل ۳ سال سابقه کار مشاوره خانواده یا کودک، تجربه مستقیم در کار با خانواده‌هایی که والدین آن‌ها در شیوه‌های تربیتی دچار تعارض هستند، تمایل به مشارکت در مصاحبه. همچنین مشارکت‌کنندگانی که در جلسات بعدی مصاحبه شرکت نکرده یا از بررسی و تأیید صحت کدها و معانی استخراجی از تحلیل بیاناتشان امتناع می‌کردند، از چرخه مصاحبه خارج شده و فرد دیگری جایگزین می‌شد.

جدول ۱. اطلاعات جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان.

ردیف	جنس	سن	رشته تحصیلی	مقطع تحصیلی	سابقه مشاوره
۱	زن	۳۶	مشاوره	دانشجوی دکتری	۴
۲	زن	۴۱	مشاوره	دکتری	۶
۳	زن	۳۹	مشاوره	دکتری	۵
۴	زن	۵۵	مشاوره	دکتری	۹
۵	زن	۵۹	مشاوره	دکتری	۱۱
۶	مرد	۳۶	مشاوره	دانشجوی دکتری	۳
۷	مرد	۴۱	مشاوره	دکتری	۶
۸	مرد	۴۴	مشاوره	دکتری	۹
۹	مرد	۵۳	مشاوره	دکتری	۱۱
۱۰	مرد	۵۷	مشاوره	دکتری	۸
۱۱	مرد	۴۹	مشاوره	دکتری	۷
۱۲	مرد	۶۰	مشاوره	دکتری	۲۱
۱۳	مرد	۳۹	مشاوره	دانشجوی دکتری	۳
۱۴	مرد	۴۲	مشاوره	دکتری	۶
۱۵	مرد	۴۳	مشاوره	دکتری	۵

تعداد مشارکت‌کنندگان در پژوهش ۱۵ نفر بود. ۵ نفر از مشارکت‌کنندگان زن و ۱۰ نفر مرد بودند. میانگین سنی آن‌ها ۴۶/۲ سال بود. همه مشارکت‌کنندگان رشته مشاوره بودند، ۳ نفر دانشجوی دکتری و ۱۲ نفر نیز

فارغ‌التحصیل دکتری بودند. حداقل ۳ سال سابقه مشاوره و حداکثر ۲۱ سال سابقه مشاوره داشتند.

ابزار پژوهش و شیوه گردآوری داده‌ها

در این پژوهش برای گردآوری اطلاعات، از مصاحبه عمیق نیمه‌ساختاریافته استفاده شد. در طی این روش، پژوهشگر با مرور پیشینه نظری و تجربی پیرامون مفهوم خانواده، سبک‌های تربیتی، تفاهم تربیتی والدین، سؤالات کلی جهت شروع فرایند مصاحبه با مشارکت کنندگان طراحی کرد. فرایند مصاحبه با سؤالاتی کلی در مورد تجربه مشاوران آغاز شد؛ نظیر: در مواجهه با خانواده‌هایی که والدین در تربیت فرزند اختلاف دارند، چه چالش‌هایی تجربه کرده‌اید؟ چه راهبردهایی برای مدیریت این اختلاف‌ها به کار گرفته‌اید؟ این تجربه‌ها چه تأثیری بر کار حرفه‌ای شما داشته است؟ چه نیازهای آموزشی یا سازمانی برای ارتقای کارآمدی خود احساس می‌کنید؟ برای تکمیل داده‌ها، سؤالات اکتشافی و پیگیری نیز مطرح شد؛ مانند: می‌توانید نمونه‌ای از موقعیتی که برایتان دشوار بود بیان کنید؟ این تجربه چه احساسی در شما ایجاد کرد؟ چطور با این وضعیت کنار آمدید؟ چه عواملی به شما کمک کرد یا مانع شد؟ این سؤالات نشان می‌دادند که ساختار مصاحبه پویا و فراتر از چهار سؤال کلی بوده است.

تعداد ۱۵ مصاحبه عمیق انجام شد که مدت‌زمان هر مصاحبه بین ۶۰ تا ۹۰ دقیقه در نوسان بود. زمان و محل مصاحبه از قبل توسط پژوهشگر با توافق مشارکت‌کننده مشخص می‌شد. برخی از مصاحبه‌ها جهت دست‌یابی به اطلاعات جامع‌تر و تکمیل داده‌ها بیش از ۱ جلسه ادامه یافت. داده‌ها در طول یک دوره ۶ ماهه جمع‌آوری و تحلیل شد. تمامی مصاحبه‌ها با استفاده از دستگاه‌های صوتی ضبط شدند و پس از ثبت نوشتاری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. برای رعایت موازین اخلاقی پژوهش، پژوهشگر پس از اخذ رضایت آگاهانه از شرکت‌کنندگان و توضیح اهداف پژوهش، به آنان اطمینان داد که مطالب مصاحبه کاملاً محرمانه و بدون نام بردن از آن‌ها ثبت خواهد شد. همچنین گفت‌وگوهای ضبط‌شده پس از اتمام تحلیل و نگارش کامل مقاله پاک شدند.

شیوه تجزیه و تحلیل داده‌ها

برای تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری‌شده، از الگوی ۶ مرحله‌ای اسمیت و همکاران (۲۰۰۹) استفاده شد. مراحل شامل خواندن مکرر داده‌ها و آشنایی پژوهشگر با روایت‌های مشارکت‌کنندگان، یادداشت‌برداری اولیه شامل نکات توصیفی، زبانی و مفهومی، استخراج مضامین نوظهور، خوشه‌بندی و بازبینی مضامین، نام‌گذاری مضامین و درنهایت گزارش‌نویسی بود.

در این فرآیند، پژوهشگر پس از پیاده‌سازی کامل مصاحبه‌ها، ابتدا یادداشت‌های اولیه شامل برداشت‌های توصیفی (شرح مستقیم گفته‌ها)، زبانی (نحوه بیان و انتخاب واژگان) و مفهومی (برداشت‌های اولیه از معنای تجربه) را ثبت کرد. سپس این یادداشت‌ها به کدهای باز تبدیل شدند. در مرحله بعد، کدهای مشابه یا مرتبط با یکدیگر در قالب خوشه‌های مفهومی دسته‌بندی شدند. این خوشه‌ها در چندین نوبت بازبینی شدند تا همپوشانی‌ها حذف و مضامین متمایز باقی بمانند. پس از پالایش، خوشه‌ها به زیرمضامین و سپس مضامین اصلی ارتقا یافتند. برای افزایش دقت، مضامین استخراج‌شده در جلسات مشترک با پژوهشگر همکار بررسی و اصلاح شدند. در نهایت، مضامین اصلی نام‌گذاری شدند و با نقل قول‌های مستقیم از مشارکت‌کنندگان مستند گردیدند تا ارتباط روشن میان داده‌های خام و تفسیر نهایی حفظ شود.

شیوه اعتباریابی داده‌ها

برای واکاوی اعتبار و پایایی یافته‌های به‌دست آمده از مصاحبه، از فرایند اعتباریابی گوبا و لینکولن^۱ (۱۹۸۵) استفاده شد. جهت تأمین اعتبار و صحت داده‌ها، تحلیل‌گر تلاش کرد تا بیانات و اعتقادات مصاحبه‌شوندگان را مبنای فرایند تحلیل قرار دهد و تا حد ممکن از دخالت دادن دیدگاه‌ها و نگرش‌های خود در فرایند جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها اجتناب کند. رابطه پژوهشگر با مشارکت‌کنندگان حرفه‌ای و مبتنی بر اعتماد بود، نه صمیمیت شخصی. پژوهشگر تلاش کرد فضایی امن و غیرقضاوتی ایجاد کند تا مشارکت‌کنندگان آزادانه تجربه‌های خود را بیان کنند، بدون آنکه صمیمیت شخصی موجب سوگیری یا پاسخ‌های اجتماعی‌پسند شود.

همچنین برای افزایش میزان اطمینان‌پذیری داده‌ها، پژوهشگر از آغاز تا پایان فرایند تحلیل از همراهی و نظارت یک متخصص در تحلیل کیفی و پدیدارشناسی تفسیری استفاده کرد. این متخصص به‌طور مستقل بخشی از داده‌های خام (مصاحبه‌های پیاده‌سازی شده) را مشاهده کرد و در مراحل کدگذاری اولیه و خوشه‌بندی مضامین مشارکت داشت. در جلسات مشترک، مضامین استخراج‌شده مقایسه و اصلاح شدند تا اعتبار تحلیل افزایش یابد. در نهایت، برای تأمین اصل تأییدپذیری یافته‌ها، اطلاعات استخراج‌شده از هر مصاحبه در اختیار خود مصاحبه‌شونده قرار گرفت و پس از نظرخواهی از وی در مورد صحت و سقم اطلاعات، تغییرات لازم اعمال شد.

1. Guba, E. G. & Lincoln, Y. S.

یافته‌ها

جدول ۲. تحلیل تجربه زیسته مشاوران از کار با کودکان خانواده‌های با عدم تفاهم تربیتی.

مضمون اصلی	زیرمضامین	مفاهیم اولیه
چالش‌های عملی مشاوران.	مدیریت پیام‌های تربیتی متناقض.	دریافت پیام‌های متضاد از والدین، سردرگمی کودک در برابر دستورات متفاوت، دشواری ایجاد چارچوب رفتاری پایدار، افزایش تنش در جلسات مشاوره، بی‌اعتمادی کودک به والدین.
	مقاومت والدین در پذیرش تغییر.	انکار وجود مشکل توسط والدین، سرزنش یکدیگر به جای پذیرش مسئولیت، عدم همکاری در جلسات، تعصب به سبک تربیتی شخصی، ترک جلسات یا نیمه‌کاره گذاشتن درمان.
	فشارهای هیجانی و اخلاقی بر مشاور.	احساس فرسودگی شغلی، درگیری هیجانی با مشکلات کودک، فشار برای حفظ بی‌طرفی در برابر والدین، تعارض اخلاقی در حمایت از کودک یا والدین، اضطراب ناشی از ناکامی در ایجاد تغییر.
	محدودیت‌های ساختاری و نهادی.	نبود پروتکل‌های مشخص برای مدیریت تعارض والدین، فشار کاری بالا در مراکز، کمبود زمان برای جلسات عمیق، نبود حمایت سازمانی کافی، محدودیت منابع آموزشی.
راهبردهای مقابله‌ای مشاوران.	بازتعریف اهداف مشترک والدین.	تأکید بر منافع کودک به عنوان محور مشترک، کمک به والدین برای یافتن نقاط توافق، استفاده از مثال‌های عملی برای نشان دادن پیامدها، هدایت گفتگو به سمت آینده کودک، کاهش تمرکز بر اختلافات شخصی والدین.
	آموزش مهارت‌های ارتباطی و هیجانی.	آموزش گوش دادن فعال به والدین، تمرین بیان هیجانات بدون سرزنش، آموزش حل مسئله مشترک، استفاده از تکنیک‌های مدیریت خشم، آموزش همدلی و درک متقابل.
	بازسازی قواعد و ساختار خانوادگی.	تدوین قوانین مشترک برای تربیت، ایجاد برنامه‌های رفتاری هماهنگ، تعیین نقش‌های روشن برای والدین، آموزش ثبات در اجرای قوانین، نظارت بر پایبندی والدین به توافقات.
	استفاده از رویکردهای درمانی مکمل.	بهره‌گیری از درمان شناختی-رفتاری برای والدین، استفاده از بازی درمانی برای کودکان، مشاوره گروهی والدین برای تبادل تجربه، بهره‌گیری از جلسات مشترک والد-کودک، استفاده از تکنیک‌های روایت درمانی برای کاهش تنش.
نیازهای آموزشی و سازمانی مشاوران.	کمبود آموزش‌های تخصصی.	فقدان دوره‌های آموزشی در مدیریت تعارض تربیتی، نیاز به کارگاه‌های عملی برای مشاوران، کمبود منابع علمی بومی، ضعف در آموزش مهارت‌های میان‌فردی، نیاز به آموزش در زمینه فرهنگ و ارزش‌های خانواده.
	ضرورت تدوین پروتکل‌های مداخله.	نبود دستورالعمل‌های مشخص برای مشاوران، نیاز به پروتکل‌های یکپارچه والد-کودک، دشواری در انتخاب رویکرد مناسب برای هر خانواده، نبود ابزارهای استاندارد ارزیابی تعارض تربیتی، نیاز به راهنماهای عملی برای مدیریت جلسات.

مفاهیم اولیه	زیرمضامین	مضمون اصلی
کمبود حمایت مالی و سازمانی برای مشاوران، نبود شبکه حمایتی میان مشاوران، فشار کاری بالا بدون پشتیبانی کافی، نیاز به همکاری میان مدارس و مراکز مشاوره، ضرورت سیاست‌گذاری کلان برای حمایت از مشاوران.	نیاز به حمایت نهادی و سازمانی.	
نیاز به شناخت ارزش‌های فرهنگی خانواده‌ها، ضرورت توجه به تفاوت‌های قومی و اجتماعی، آموزش حساسیت فرهنگی در مشاوره، طراحی مداخلات متناسب با فرهنگ ایرانی، توجه به نقش دین و باورهای سنتی در تربیت.	توسعه مهارت‌های فرهنگی و بومی.	

مضمون اول: چالش‌های عملی مشاوران

مشاوران در مواجهه با خانواده‌هایی که والدین در تربیت فرزند اختلاف دارند، با مجموعه‌ای از دشواری‌های عملی روبه‌رو می‌شوند. مهم‌ترین این چالش‌ها مربوط به پیام‌های تربیتی متناقض است؛ جایی که کودک میان دستورات متفاوت والدین سردرگم می‌شود و مشاور ناچار است این تناقض‌ها را مدیریت کند. مشارکت‌کننده شماره ۸ در این زمینه گفت: پدر می‌گوید باید سخت‌گیری کنیم، مادر می‌گوید آزادی بدهیم؛ بچه بین این دو گیر می‌کند. علاوه بر این، مقاومت والدین در پذیرش تغییر مانع بزرگی محسوب می‌شود؛ بسیاری از والدین مشکل را انکار کرده یا دیگری را مقصر می‌دانند. مشارکت‌کننده شماره ۱۳ در این زمینه بیان کرد: هرکدام فکر می‌کردند روش خودش درست است و فقط دیگری باید تغییر کند. در کنار این مسائل، مشاوران فشارهای هیجانی و اخلاقی سنگینی را تجربه می‌کنند، زیرا باید میان حمایت از کودک و احترام به والدین تعادل برقرار کنند. مشارکت‌کننده شماره ۲ بیان کرد: گاهی احساس می‌کنم بین حمایت از کودک و احترام به والدین گیر کرده‌ام. نهایتاً، نبود پروتکل‌های مشخص و محدودیت‌های نهادی نیز کار آنان را دشوارتر می‌سازد. مشارکت‌کننده شماره ۶ اظهار داشت: هیچ دستورالعملی برای این موقعیت‌ها نداریم، باید خودمان راهی پیدا کنیم.

مضمون دوم: راهبردهای مقابله‌ای مشاوران

برای غلبه بر این چالش‌ها، مشاوران مجموعه‌ای از راهبردهای مقابله‌ای را به کار می‌گیرند. نخست، تلاش می‌کنند با بازتعریف اهداف مشترک والدین، تمرکز خانواده را بر منافع کودک قرار دهند. مشارکت‌کننده شماره ۱۵ توضیح داد: وقتی والدین را به آینده فرزندشان برمی‌گردانم، راحت‌تر کنار هم می‌آیند. دوم، آنان با آموزش مهارت‌های ارتباطی و هیجانی به والدین، زمینه گفت‌وگوی سالم‌تر را فراهم می‌کنند؛ مانند آموزش گوش دادن فعال یا مدیریت خشم. مشارکت‌کننده شماره ۱۰ گفت: به آن‌ها یاد می‌دهم بدون

سرزنش احساسشان را بیان کنند. سوم، مشاوران به بازسازی قواعد و ساختار خانوادگی می‌پردازند و قوانین مشترک و نقش‌های روشن برای والدین تدوین می‌کنند. مشارکت‌کننده شماره ۴ گفت: وقتی قانون واحد برای کودک گذاشتند، تنش کمتر شد. در نهایت، برخی نیز از رویکردهای درمانی مکمل همچون بازی درمانی برای کودک یا جلسات مشترک والد - کودک بهره می‌گیرند تا فضای تعامل مثبت‌تر شود. مشارکت‌کننده شماره ۱۱ بیان کرد: وقتی بچه در بازی احساس امنیت کرد، والدین هم نرم‌تر شدند.

مضمون سوم: نیازهای آموزشی و سازمانی مشاوران

مشاوران برای ارتقای کارآمدی خود در این حوزه، نیازمند حمایت و آموزش‌های گسترده‌تری هستند. آنان از کمبود آموزش‌های تخصصی در زمینه مدیریت اختلافات تربیتی گلایه دارند و خواستار برگزاری کارگاه‌های عملی هستند. مشارکت‌کننده شماره ۵ گفت: هیچ کارگاهی برای مدیریت اختلاف تربیتی ندیده‌ام. همچنین، بر ضرورت تدوین پروتکل‌های مداخله تأکید می‌کنند تا در مواجهه با این خانواده‌ها راهنمایی روشن داشته باشند. مشارکت‌کننده شماره ۷ توضیح داد: هر بار باید از صفر شروع کنم، چون راهنمایی وجود ندارد. علاوه بر این، مشاوران نیازمند حمایت نهادی و سازمانی هستند؛ از جمله کاهش فشار کاری و ایجاد شبکه‌های حرفه‌ای. مشارکت‌کننده شماره ۱۳ گفت: ما تنها هستیم، هیچ نهادی پشت ما نیست. نهایتاً، به توسعه مهارت‌های فرهنگی و بومی اشاره می‌کنند و معتقدند شناخت ارزش‌های فرهنگی و دینی خانواده‌ها برای ارائه راهکارهای مؤثر ضروری است. مشارکت‌کننده شماره ۹ توضیح داد: وقتی ارزش‌های خانواده را بشناسم، راحت‌تر می‌توانم راه حل بدهم.

بحث

هدف پژوهش حاضر کاوش تجربه زیسته مشاوران در مواجهه با کودکان خانواده‌هایی بود که والدین آن‌ها در شیوه تربیت تفاهم کافی نداشتند. تحلیل تجارب مشارکت‌کنندگان منجر به شناسایی سه مضمون شد: چالش‌های عملی مشاوران، راهبردهای مقابله‌ای مشاوران و نیازهای آموزشی و سازمانی مشاوران. اولین مضمون حاصل از واکاوی تجارب زیسته مشارکت‌کنندگان چالش‌های عملی مشاوران بود که توأم با چهار زیرمضمون پیام‌های تربیتی متناقض والدین، مقاومت والدین در برابر پذیرش تغییر، فشارهای هیجانی و اخلاقی مشاوران و نبود پروتکل‌های مشخص و محدودیت‌های نهادی مورد شناسایی قرار گرفتند. پیام‌های تربیتی متناقض والدین اولین چالش عملی مشاوران در برخورد با والدین مشارکت‌کننده بود. مشاوران گزارش کردند که کودکان در خانواده‌هایی با والدین متعارض، میان دستورات متفاوت سردرگم

می‌شوند. این سردرگمی به آشفتگی هیجانی و رفتاری آنان منجر می‌شود و روند مشاوره را پیچیده می‌سازد. پژوهش‌های گوزدینوویک و باندلولوویک (۲۰۲۴)، هاریس و همکاران (۲۰۲۵)، کونگ و همکاران (۲۰۲۴) و حسین‌قلی‌بگی و زینالی (۱۴۰۴) نیز ناسازگاری والدین را عامل اصلی مشکلات رفتاری کودکان معرفی کرده‌اند. برخی مطالعات مانند خانجانی و همکاران (۱۳۹۸) بیشتر بر نقش سبک دلبستگی یا کارکرد خانواده در مشکلات نوجوانان تأکید کرده و تناقض والدین را به‌طور مستقیم عامل مشکلات کودک ندانسته‌اند. در تبیین این یافته می‌توان گفت که پیام‌های متناقض والدین نه تنها کودک را سردرگم می‌کند، بلکه مشاور را نیز در موقعیت دوگانگی نقش قرار می‌دهد. مشاور باید هم‌زمان حامی کودک باشد و احترام والدین را حفظ کند. این وضعیت فشار هیجانی مضاعفی ایجاد می‌کند و می‌تواند به فرسودگی شغلی منجر شود؛ بنابراین، مسئله فقط کودک نیست، بلکه کل فرایند مشاوره تحت تأثیر قرار می‌گیرد.

مقاومت والدین در پذیرش تغییر دومین چالش عملی مشاوران در برخورد با والدین مشارکت‌کننده بود. مشاوران اشاره کردند که والدین اغلب مشکل را انکار کرده یا دیگری را مقصر می‌دانستند. این مقاومت مانع مهمی در فرایند مشاوره بود و روند تغییر را کند می‌کرد. نظریه مقاومت در تغییر در روان‌شناسی خانواده این واکنش را طبیعی می‌داند. همچنین پژوهش یارمحمدی‌واصل و علی‌آبادی (۱۴۰۲) نشان داده که واکنش‌های روانی مقاومت و تسلیم در رابطه والد-فرزند نقش میانجی دارند. در مقابل، برخی مطالعات مانند نعمتی و همکاران (۱۴۰۳) نشان داده که آموزش‌های فرزندپروری مثبت می‌تواند مقاومت والدین را کاهش دهد و کیفیت روابط والد-فرزند را بهبود بخشد. در تبیین این یافته می‌توان گفت که مقاومت والدین نه تنها مانع تغییر است، بلکه مشاور را در موقعیت بی‌اعتبارسازی قرار می‌دهد؛ یعنی والدین با انکار مشکل، نقش مشاور را کم‌اهمیت جلوه می‌دهند. این تجربه نشان می‌دهد که مشاوران علاوه بر مدیریت کودک، باید با مقاومت والدین نیز مقابله کنند؛ موضوعی که در پژوهش‌های پیشین کمتر موردتوجه بوده است.

فشارهای هیجانی و اخلاقی مشاوران، سومین چالش عملی مشاوران در برخورد با والدین مشارکت‌کننده بود. مشاوران بیان کردند که خود را میان حمایت از کودک و احترام به والدین گرفتار می‌دیدند. این فشار هیجانی و اخلاقی، بار روانی سنگینی بر آنان وارد می‌کرد. پژوهش یوسفی و همکاران (۱۴۰۳) نشان داده که تعارض والد-فرزند با اضطراب اجتماعی نوجوانان مرتبط است و مشاوران نیز در این میان فشار روانی را تجربه می‌کنند. در مقابل برخی مطالعات مانند مطالعه درموت و فلوور (۲۰۲۰) بر نقش ساختار خانواده در کیفیت روابط تأکید شده و فشار مشاوران را کمتر بررسی کرده‌اند. در تبیین این یافته می‌توان

گفت که فشارهای هیجانی و اخلاقی مشاوران نشان‌دهنده این است که آنان نه تنها ناظر بر مشکلات خانواده هستند، بلکه خود نیز درگیر پیامدهای روانی این تعارض می‌شوند. این وضعیت نشان می‌دهد که مشاوران در خط مقدم تعارض والدین قرار دارند و بدون حمایت نهادی، بار روانی سنگینی را تحمل می‌کنند.

نبود پروتکل‌های مشخص و محدودیت‌های نهادی، آخرین چالش عملی مشاوران در برخورد با والدین مشارکت‌کننده بود. مشاوران اشاره کردند که نبود دستورالعمل‌های روشن و محدودیت‌های نهادی، روند مشاوره را دشوار می‌سازد. پژوهش لی و همکاران (۲۰۲۵) نشان داد که وجود پروتکل‌های روشن در نظام مشاوره می‌تواند کارآمدی مشاوران را افزایش دهد. در ایران، پژوهش کلایی و همکاران (۱۴۰۴) بیشتر بر بومی‌سازی رویکردهای مشاوره تأکید کردند و کمتر به تدوین پروتکل‌های رسمی پرداخته‌اند. در تبیین این یافته می‌توان گفت که نبود پروتکل‌های مشخص، مشاوران را در موقعیت ابهام حرفه‌ای قرار می‌دهد. آنان نمی‌دانند در مواجهه با خانواده‌های متعارض باید از چه رویکردی استفاده کنند و این امر فشار روانی آنان را افزایش می‌دهد. مقایسه با پژوهش‌های بین‌المللی نشان می‌دهد که در کشورهایی با حمایت نهادی قوی، مشاوران کمتر با چنین ابهامی مواجه‌اند.

دومین مضمون حاصل از واکاوی تجارب زیسته مشارکت‌کنندگان راهبردهای مقابله‌ای مشاوران بود که توأم با چهار زیرمضمون بازتعریف اهداف مشترک والدین، آموزش مهارت‌های ارتباطی و هیجانی، بازسازی قواعد خانوادگی و استفاده از رویکردهای مکمل درمانی مورد شناسایی قرار گرفتند.

بازتعریف اهداف مشترک، اولین راهبرد مقابله‌ای مشاوران در برخورد با والدین مشارکت‌کننده بود. مشاوران تلاش کردند تمرکز خانواده را بر منافع کودک قرار دهند و والدین را از سطح اختلاف شخصی به سطح مسئولیت مشترک ارتقا دهند. پژوهش آزاد و کیانی (۱۴۰۳) نشان داده که تمرکز بر منافع کودک می‌تواند رفتارهای پرخطر نوجوانان را کاهش دهد. در مقابل، پژوهش روسوتی و همکاران (۲۰۲۴) نشان داده که صرفاً بازتعریف اهداف بدون اصلاح کارکرد خانواده کافی نیست. در تبیین این یافته می‌توان گفت که بازتعریف اهداف مشترک والدین، راهبردی است که مشاوران برای تغییر تمرکز خانواده از تعارض به منافع کودک به کار می‌گیرند. این اقدام نشان می‌دهد که مشاوران نقش تسهیل‌گر دارند و می‌توانند والدین را از سطح اختلاف شخصی به سطح مسئولیت مشترک ارتقا دهند.

آموزش مهارت‌های ارتباطی و هیجانی، دومین راهبرد مقابله‌ای مشاوران در برخورد با والدین مشارکت‌کننده بود. مشاوران با آموزش مهارت‌های ارتباطی و هیجانی به والدین، زمینه گفت‌وگوی سالم‌تر را فراهم کردند. پژوهش حاجی‌هاشم و همکاران (۱۴۰۳) نشان داده که آموزش مهارت‌های ارتباطی

می‌تواند گرایش‌های رفتاری نوجوانان را تغییر دهد. در مقابل، پژوهش رودریگوس و همکاران (۲۰۲۵) نشان داده که آموزش مهارت‌های ارتباطی به‌تنهایی نمی‌تواند امنیت دلبستگی کودک را تضمین کند. در تبیین این یافته می‌توان گفت که آموزش مهارت‌های ارتباطی و هیجانی به والدین، نشان‌دهنده توجه مشاوران به توانمندسازی والدین است. آنان تلاش می‌کنند والدین را مجهز به ابزارهایی کنند که بتوانند بدون دخالت مستقیم مشاور، اختلافات خود را مدیریت کنند.

بازسازی قواعد خانوادگی، سومین راهبرد مقابله‌ای مشاوران در برخورد با والدین مشارکت‌کننده بود. مشاوران به بازسازی قواعد و ساختار خانوادگی پرداختند و قوانین مشترک و نقش‌های روشن برای والدین تدوین کردند. این اقدام باعث شد خانواده‌ها نظم بیشتری پیدا کنند و کودک در فضای قابل پیش‌بینی‌تری رشد کند. این یافته با نظریه ساختاری مینوچین (۱۹۷۴) همخوان است که بر اهمیت قواعد و نقش‌ها در خانواده تأکید دارد. همچنین پژوهش نعمتی و همکاران (۱۴۰۳) نشان داد که برنامه‌های فرزندپروری مثبت می‌توانند کیفیت روابط والد-فرزندی را ارتقا دهند و قواعد خانوادگی را روشن‌تر سازند. در مقابل، پژوهش لئو (۲۰۲۵) تصریح کرده که صرفاً بازسازی قواعد بدون توجه به روابط هیجانی والد-کودک نمی‌تواند مشکلات دلبستگی را حل کند. در تبیین این یافته می‌توان گفت که بازسازی قواعد خانوادگی، اگرچه نظم رفتاری ایجاد می‌کند، اما به‌تنهایی کافی نیست. مشاوران در تجربه زیسته خود دریافتند که قوانین باید با روابط هیجانی سالم همراه باشند تا اثرگذار باشند؛ بنابراین، بازسازی قواعد باید با آموزش مهارت‌های ارتباطی و توجه به فرهنگ خانواده ترکیب شود تا کارآمدی بیشتری داشته باشد.

استفاده از رویکردهای درمانی مکمل، آخرین راهبرد مقابله‌ای مشاوران در برخورد با والدین مشارکت‌کننده بود. مشاوران از رویکردهای درمانی مکمل مانند بازی درمانی یا جلسات مشترک والد-کودک استفاده کردند. این روش‌ها به کاهش تنش و ایجاد ارتباط مثبت میان والدین و کودک کمک کردند. پژوهش روسوتی و همکاران (۲۰۲۴) نشان داد که استفاده از رویکردهای مکمل می‌تواند کیفیت روابط خانوادگی را بهبود بخشد. همچنین پژوهش سیسک و همکاران (۲۰۲۵) به این نتیجه اشاره دارد که تجربه‌های مثبت کودکی نقش میانجی در کاهش تعارضات خانوادگی دارند. در مقابل، برخی مطالعات مانند رودریگوس و همکاران (۲۰۲۵) تأکید دارد که مداخلات هیجانی به‌تنهایی نمی‌توانند امنیت دلبستگی کودک را تضمین کنند و باید با اصلاح سبک‌های والدگری همراه شوند. در تبیین این یافته می‌توان گفت که استفاده از رویکردهای درمانی مکمل نشان‌دهنده خلاقیت مشاوران در مدیریت تنش است. آنان دریافتند که صرفاً آموزش یا بازسازی قواعد کافی نیست و باید از روش‌های غیرمستقیم مانند بازی درمانی برای

کاهش فشار هیجانی کودک استفاده کرد. این تجربه نشان می‌دهد که مشاوران در عمل از ترکیب رویکردهای آموزشی، ارتباطی و درمانی بهره می‌گیرند تا بتوانند تعارض والدین را کاهش دهند. سومین مضمون حاصل از واکاوی تجارب زیسته مشارکت‌کنندگان نیازهای آموزشی و سازمانی مشاوران بود که توأم با چهار زیرمضمون کمبود آموزش‌های تخصصی، نبود پروتکل‌های روشن، نیاز به حمایت نهادی و سازمانی و توسعه مهارت‌های فرهنگی و بومی مورد شناسایی قرار گرفتند. کمبود آموزش‌های تخصصی، اولین نیاز آموزشی و سازمانی مشاوران در برخورد با والدین مشارکت‌کننده بود. مشاوران گزارش کردند که آموزش‌های تخصصی در زمینه مدیریت اختلافات تربیتی والدین بسیار محدود است و آنان بیشتر بر تجربه شخصی تکیه می‌کنند. پژوهش بهرنس و همکاران (۲۰۲۵) نیز بر ضرورت آموزش تخصصی مشاوران در زمینه نظریه دلبستگی و مدیریت تعارض تأکید کرده‌اند. در مقابل، برخی مطالعات مانند مطالعه بورنستین (۲۰۱۹) بیشتر بر نقش تجربه عملی مشاوران تأکید کرده‌اند و آموزش رسمی را کمتر ضروری دانسته‌اند. در تبیین این یافته می‌توان گفت که نبود آموزش تخصصی، مشاوران را در موقعیت تجربه محور قرار داده است. این وضعیت کیفیت خدمات مشاوره‌ای را وابسته به فرد می‌کند، نه به یک نظام استاندارد؛ بنابراین، تدوین دوره‌های آموزشی تخصصی برای مشاوران یک ضرورت فوری است.

نبود پروتکل‌های روشن، دومین نیاز آموزشی و سازمانی مشاوران در برخورد با والدین مشارکت‌کننده بود. مشاوران اشاره کردند که نبود دستورالعمل‌های مشخص، آنان را در موقعیت ابهام حرفه‌ای قرار می‌دهد. پژوهش لی و همکاران (۲۰۲۵) نشان داد که وجود پروتکل‌های روشن در نظام مشاوره می‌تواند کارآمدی مشاوران را افزایش دهد. در ایران، پژوهش کلایی و همکاران (۱۴۰۴) بیشتر بر بومی‌سازی رویکردهای مشاوره تأکید کرده‌اند و کمتر به تدوین پروتکل‌های رسمی پرداخته‌اند. در تبیین این یافته می‌توان گفت که نبود پروتکل‌های روشن، مشاوران را در موقعیت ابهام حرفه‌ای قرار می‌دهد. آنان نمی‌دانند در مواجهه با خانواده‌های متعارض باید از چه رویکردی استفاده کنند و این امر فشار روانی آنان را افزایش می‌دهد. تدوین پروتکل‌های مداخله، ضرورتی فوری برای نظام مشاوره خانواده در ایران است.

نیاز به حمایت نهادی و سازمانی، سومین نیاز آموزشی و سازمانی مشاوران در برخورد با والدین مشارکت‌کننده بود. مشاوران بر ضرورت حمایت نهادی و سازمانی تأکید کردند؛ ازجمله کاهش فشار کاری و ایجاد شبکه‌های حرفه‌ای. پژوهش لی و همکاران (۲۰۲۵) نشان داد که حمایت نهادی می‌تواند رفتارهای پرخطرانه کودکان را کاهش دهد و کیفیت روابط خانوادگی را بهبود بخشد. در مقابل، برخی مطالعات

مانند اپستین (۲۰۱۱) بیشتر بر نقش همکاری مدرسه-خانواده تأکید کرده‌اند و حمایت نهادی از مشاوران را کمتر بررسی کرده‌اند. در تبیین این یافته می‌توان گفت که نیاز به حمایت نهادی و سازمانی نشان‌دهنده خلأ سیستمی در ایران است. مشاوران علاوه بر فشار کاری، با فقدان حمایت فرهنگی و بومی نیز مواجه‌اند. این وضعیت نشان می‌دهد که مشاوره خانواده در ایران نیازمند تغییرات سیستمی و سیاستی است.

توسعه مهارت‌های فرهنگی و بومی، آخرین نیاز آموزشی و سازمانی مشاوران در برخورد با والدین مشارکت‌کننده بود. مشاوران تأکید کردند که شناخت ارزش‌های فرهنگی و دینی خانواده‌ها برای ارائه راهکارهای مؤثر ضروری است. پژوهش کلایی و همکاران (۱۴۰۴) بر اهمیت مراقبت فرهنگی در پیشگیری از بحران‌های خانواده تأکید کرده است. در مقابل، پژوهش دیمورت و فلوور (۲۰۲۰) بیشتر بر نقش ساختار خانواده تأکید کرده‌اند و کمتر به بومی‌سازی مشاوره پرداخته‌اند. در تبیین این یافته می‌توان گفت که توسعه مهارت‌های فرهنگی و بومی، ضرورتی است که مشاوران بر آن تأکید دارند. آنان معتقدند بدون شناخت ارزش‌های فرهنگی و دینی خانواده‌ها، نمی‌توان راهکارهای مؤثر ارائه داد. این یافته نشان می‌دهد که مشاوره خانواده در ایران نیازمند بومی‌سازی جدی است و مشاوران باید بتوانند مداخلات خود را با بافت فرهنگی خانواده‌ها تطبیق دهند تا اثربخشی بیشتری داشته باشند.

نتیجه‌گیری

کاوش تجربه زیسته مشاوران نشان داد که مواجهه با کودکانی که والدینشان در اصول و روش‌های تربیتی با یکدیگر اختلاف نظر دارند، پیامدهای چندلایه‌ای دارد که در سه مضمون اصلی طبقه‌بندی شدند. الف) چالش‌های عملی مشاوران شامل پیام‌های تربیتی متناقض، مقاومت والدین، فشارهای هیجانی و محدودیت‌های نهادی، ب) راهبردهای مقابله‌ای مشاوران شامل بازتعریف اهداف مشترک، آموزش مهارت‌های ارتباطی، بازسازی قواعد خانوادگی، رویکردهای درمانی مکمل، پ) نیازهای آموزشی و سازمانی مشاوران شامل کمبود آموزش‌های تخصصی، ضرورت تدوین پروتکل‌ها، حمایت نهادی، توسعه مهارت‌های فرهنگی و بومی. این یافته‌ها نشان می‌دهد که مشاوران نه تنها با مشکلات فردی والدین مواجه‌اند، بلکه با محدودیت‌های سیستمی و نهادی نیز دست‌وپنجه نرم می‌کنند. همچنین این پژوهش آشکار می‌سازد که مشاوران در خط مقدم تعارض والدین قرار دارند و بدون حمایت نهادی، بار روانی و اخلاقی سنگینی را تحمل می‌کنند؛ بنابراین، سیاست‌گذاران باید با ایجاد ساختارهای حمایتی و آموزشی، زمینه ارتقای کارآمدی مشاوران را فراهم سازند.

محدودیت‌ها و پیشنهادها

پژوهش حاضر همانند سایر پژوهش‌های کیفی با محدودیت‌هایی همراه بود که لازم است در تفسیر نتایج مدنظر قرار گیرد. نخست آن که دسترسی به مشاوران واجد شرایط که تجربه مستقیم کار با خانواده‌های دارای اختلاف تربیتی والدین داشتند دشوار و زمان‌بر بود. این محدودیت در واقع بازتابی از یافته‌های پژوهش است که نشان داد مشاوران خود نیز از نبود شبکه‌های حرفه‌ای و حمایت نهادی رنج می‌برند؛ همان‌طور که نهادی که در فرایند نمونه‌گیری نیز آشکار شد.

همچنین برخی مشاوران به دلیل ملاحظات اخلاقی و نگرانی از افشای اطلاعات، در بیان تجربه‌های شخصی خود با احتیاط عمل کردند. این امر با یافته‌ای همخوان است که نشان داد مشاوران تحت فشارهای هیجانی و اخلاقی قرار دارند و همین فشارها در مصاحبه نیز مانع بیان آزادانه شد. از سوی دیگر، فشار زمانی ناشی از برنامه‌های کاری مشاوران باعث شد مصاحبه‌ها در شرایطی انجام گیرد که امکان پرداختن عمیق‌تر به برخی موضوعات محدود شد. این محدودیت نیز با یافته‌های پژوهش هم‌راستا است که مشاوران بار کاری سنگین و نبود حمایت سازمانی را یکی از مشکلات اصلی خود معرفی کرده بودند.

در مرحله تحلیل نیز چالش‌های روش‌شناختی رویکرد پدیدارشناسی تفسیری، از جمله نیاز به صرف زمان طولانی و احتمال سوگیری پژوهشگر وجود داشت. این امر مشابه همان ابهام حرفه‌ای است که مشاوران در کار خود تجربه می‌کنند. علاوه بر این، محدودیت‌های نهادی و اداری برخی مراکز مشاوره در زمینه اجازه دسترسی یا ضبط مصاحبه‌ها، روند گردآوری داده‌ها را با مانع مواجه کرد؛ موضوعی که دقیقاً با یافته‌های پژوهش درباره نبود پروتکل‌های روشن و حمایت نهادی همخوانی دارد.

با توجه به این محدودیت‌ها و در ارتباط مستقیم با یافته‌های پژوهش، پیشنهاد می‌شود در مطالعات آینده همکاری گسترده‌تری با انجمن‌های مشاوره و سازمان‌های مرتبط صورت گیرد تا دسترسی به مشاوران واجد شرایط تسهیل شود؛ این پیشنهاد مستقیماً از یافته نیاز به حمایت نهادی استخراج شده است. همچنین استفاده از راهبردهای اعتمادسازی و تضمین محرمانگی، می‌تواند مشارکت کنندگان را به بیان آزادانه‌تر تجربه‌های خود ترغیب کند؛ این پیشنهاد نیز برآمده از یافته فشارهای اخلاقی و هیجانی مشاوران است.

بهره‌گیری از ابزارهای آنلاین یا مصاحبه‌های چندمرحله‌ای می‌تواند فشار زمانی را کاهش دهد و داده‌های کامل‌تری فراهم آورد؛ این پیشنهاد به یافته بار کاری سنگین مشاوران مرتبط است. در مرحله تحلیل، استفاده از چند تحلیلگر مستقل یا نرم‌افزارهای تخصصی تحلیل کیفی توصیه می‌شود تا اعتبار نتایج افزایش یابد؛ این پیشنهاد نیز با یافته ابهام حرفه‌ای مشاوران همخوان است. نهایتاً، اخذ مجوزهای رسمی و

همکاری نهادی پیش از آغاز پژوهش می‌تواند موانع اداری را کاهش داده و مسیر گردآوری داده‌ها را هموار سازد؛ پیشنهادی که مستقیماً از یافته نبود پروتکل‌های روشن و حمایت نهادی استخراج شده است.

سپاسگزاری

از تمامی افراد و نهادهایی که به نحوی در انجام پژوهش حاضر مشارکت داشته و یاری رساندند تشکر می‌نمایم.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر نویسندگان هیچ‌گونه تضاد منافی نداشته‌اند.

ORCID

Mousa Choupani <https://orcid.org/0000-0002-4617-9726>

Atefeh Afrashteh <https://orcid.org/0009-0002-4739-3764>

Ebrahim Shiravani <https://orcid.org/0000-0002-3695-0185>

منابع

- آزاد، یاسین؛ کیانی، مسعود (۱۴۰۳). مقایسه سبک‌های فرزندپروری والدین، خودکنترلی و گرایش به رفتارهای پرخطر در نوجوانان بزهکار کانون اصلاح و تربیت و نوجوانان غیربزهکار. *فصلنامه رفاه اجتماعی*، ۲۴(۹۴)، ۱۷۳-۲۰۱.
<https://doi.org/10.32598/refahj.24.94.4517.1>
- افتخاری، حجت؛ رضایی فرد، اکبر؛ ایزدی، سجاد (۱۴۰۳). بررسی رابطه سبک فرزندپروری والدین و پیشرفت تحصیلی با میانجی‌گری عزت نفس دانش آموزان. *پژوهش در روش‌های آموزش*، ۲(۳)، ۱۴۱-۱۷۱.
<https://doi.org/10.22091/jrim.2024.11401.1107>
- حسین قلی بگی، زینب؛ زینالی، علی (۱۴۰۴). مدل کسب هویت جوانان استان آذربایجان غربی: نقش شیوه‌های تربیتی والدین و مزاج فرزندان با میانجی‌گری سبک‌های دل‌بستگی. *پژوهش‌های روانشناسی اجتماعی*، ۱۵(۵۸)، ۱۵۵-۱۷۰.
<https://doi.org/10.22034/spr.2025.496570.2078>
- حاجی هاشم، فاطمه؛ پاک سرشت، الهه؛ اسمعیلی، آزاده؛ محمد کاظمی، زهرا (۱۴۰۳). نقش‌های مؤثر والدینی در گرایش نوجوانان دختر به حجاب اسلامی. *فصلنامه فرهنگی- تربیتی زنان و خانواده*، ۱۹(۶۸)، ۱۱-۳۷. DOR: 20.1001.1.26454955.1403.19.68.6.9
- خانجانی، مهدی؛ قنبری، فرشته؛ نعیمی، ابراهیم (۱۳۹۸). بررسی ارتباط کارکرد خانواده، سبک دل‌بستگی و سبک‌های تربیتی والدین با اعتیاد به اینترنت در نوجوانان. *فرهنگ مشاوره و روان درمانی*، ۱۰(۳۷)، ۱۲۱-۱۴۲.
<https://doi.org/10.22054/qccpc.2019.26576.1655>
- عزیزی، مرضیه؛ کاوه فارسانی، ذبیح‌الله؛ حاجی حسنی، مهرداد (۱۴۰۴). بررسی رابطه بین ادراک تعارض والدینی و سازگاری هیجانی: با میانجی‌گری مهارت‌های اجتماعی و شایستگی رابطه در میان نوجوانان. *پژوهش‌های روانشناسی اجتماعی*، ۱۵(۵۸)، ۳۷-۵۶. <https://doi.org/10.22034/spr.2025.496915.2050>
- کلائی، اعظم؛ احمدی‌نوده، خدابخش؛ خدادادی‌سنگده، جواد؛ نعیمی، ابراهیم (۱۴۰۴). مفهوم‌سازی کاربردی «مراقبت» در پیشگیری از بحران‌های خانواده: مروری سیستماتیک. *فصلنامه فرهنگی- تربیتی زنان و خانواده*، ۲۰(۷۲)، ۴۸-۱۱. DOR: 20.1001.1.26454955.1404.20.72.3.1
- کلائی، اعظم؛ احمدی، خدابخش؛ خدادادی سنگده، جواد؛ نعیمی، ابراهیم (۱۴۰۴). فرایند و روش‌های «مراقبت» در خانواده: شیوه‌ای در پیشگیری از بحران‌های خانواده مبتنی بر بافت فرهنگی. *فرهنگ مشاوره و روان درمانی*، ۱۶(۶۳)، ۱-۴۶. <https://doi.org/10.22054/qccpc.2025.78750.3284>
- نعمتی، سلمان؛ شجاعی، محمدصادق؛ پسندیده، عباس (۱۴۰۴). تبیین روانشناختی کیفیت تعامل والدین و تأثیر آن بر رفتار فرزندان: مورد پژوهی یک روایت نبوی. *فصلنامه اسلام و روانشناسی خانواده*، ۱۱(۱)، ۷۸-۵۹.
<https://doi.org/10.30471/ipf.2025.10286.1002>
- نعمتی، کیوان؛ گل محمدیان، محسن؛ رشیدی، علیرضا (۱۴۰۳). اثربخشی برنامه فرزند پروری مثبت بر شایستگی والدینی و کیفیت روابط والد فرزندی در مادران دانش آموزان متوسطه اول استان ایلام. *فرهنگ مشاوره و روان درمانی*، ۱۵(۶۰)، ۱۴۵-۱۲۱. <https://doi.org/10.22054/qccpc.2025.73103.3096>

- یوسفی، سارا؛ شعاع کاظمی، مهرانگیز؛ دبیری، سولماز (۱۴۰۳). مدل سازی معادلات ساختاری رابطه تعارض والد/فرزند با اضطراب اجتماعی در نوجوانان: نقش میانجی گر تنظیم هیجانی. *مجله علوم روانشناختی*، ۲۳(۱۳۷)، ۳۱۵-۳۲۹.
<https://doi.org/10.52547/JPS.23.137.315>
- یارمحمدی واصل، مسیب؛ علی آبادی فراهانی، معصومه (۱۴۰۲). نقش میانجی واکنش های روانی مقاومت و تسلیم در رابطه بین ادراک از سبک های فرزندپروری و پیوند والدینی با رفتار جامعه‌پسند. *فصلنامه خانواده‌پژوهی*، ۱۹(۴)، ۶۱۴-۶۳۲.
<https://doi.org/10.48308/jfr.19.4.614>

References

- Ainsworth, M. D. S. Blehar, M. C. Waters, E. & Wall, S. (1978). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Ainsworth, M. D. S. Blehar, M. C. Waters, E. & Wall, S. (2015). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation (Classic edition)*. Psychology Press.
<https://doi.org/10.4324/9781315802428>
- Bao, L. Kristen, A. Liu, H. Dys, S. Gao, Y. Wu, Q. Moretti, M. (2025). A pilot study of an attachment-based parenting intervention for parents of adolescents in China: Translation, modifications, and preliminary effectiveness. *Family Process*, 64(2), 233-250.
<https://doi.org/10.1111/famp.70040>
- Bronfenbrenner, U. (1986). Ecology of the family as a context for human development: Research perspectives. *Developmental Psychology*, 22(6), 723-742.
<https://doi.org/10.1037/0012-1649.22.6.723>
- Bowlby, J. (1969/1982). *Attachment and loss: Vol. 1. Attachment*. New York: Basic Books.
- Behrens, K. Y. Jones-Mason, K. & Forslund, T. (2025). John Bowlby's theory of attachment and separation: revisiting his original visions after 50+ years, what we know today, and where to go from here? *Attachment & Human Development*, 27(5), 657-661.
<https://doi.org/10.1080/14616734.2025.2550829>
- Baumrind, D. (1967). Child care practices anteceding three patterns of preschool behavior. *Genetic Psychology Monographs*, 75(1), 43-88.
- Bowen, M. (1978). *Family therapy in clinical practice*. New York: Jason Aronson.
- Bornstein, M. H. (Ed.). (2019). *Handbook of parenting* (3rd ed.). Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9780429433214>
- Çiçek, İ. Korkmaz, Z. Ünsal, F. Shalal Alanazi, Z. Gómez-Salgado, J. & Yildirim, M. (2025). The effect of secure attachment on family relationships and peer bullying in adolescents: the mediating role of positive childhood experiences. *Frontiers in Psychology*, 16, 1700648. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.1700648>
- Dermott, E. & Fowler, T. M. (2020). What is a family and why does it matter? *Social Sciences*, 9(5), 83. <https://doi.org/10.3390/socsci9050083>
- Epstein, J. L. (2011). *School, Family, and Community Partnerships: Preparing Educators and Improving Schools (2nd ed.)*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429494673>
- Guba, E. G. & Lincoln, Y. S. (1985). *Naturalistic inquiry*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Gvozdenovic, A. Bandalovic, G. (2024). Differences in mothers' and fathers' parenting styles: a

- qualitative study. *ST-OPEN*, 5, 48. <https://doi.org/10.48188/so.5.3>
- Harries, T. Seymour, M. Fogarty, A. Giallo, R. & Curtis, A. (2025). Longitudinal associations between mother, child, and family factors in childhood and hostile child-parent conflict in late adolescence. *Journal of Social and Personal Relationships*, 02654075251392967. <https://doi.org/10.1177/02654075251392967>
- Hu, YL. Shi, Y. Qiao, GZ. (2025). psychological experiences of parents of adolescent patients with non-suicidal self-injury: a qualitative study based on Bronfenbrenner's ecological systems theory. *BMC Psychiatry* 25, 366-379. <https://doi.org/10.1186/s12888-025-06812-5>
- Henry, C. S. (2022). *Understanding parenting through a family systems lens*. In A. S. Morris & J. M. Smith (Eds.), *The Cambridge Handbook of Parenting* (pp. 353–374). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108891400.020>
- Kong, R. Chen, R. & Meng, L. (2024). Parental conflict and adolescents' socially adverse emotions: the mediating role of family functioning. *Frontiers in Psychology*, 15, 1387698. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1387698>
- Kerig, P. K. (2019). *Parenting and family systems*. In M. H. Bornstein (Ed.), *Handbook of Parenting* (3rd ed. Vol. 1, pp. 33–65). New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429433214-1>
- Li, X. Shi, K. Zhang, J. Cao, T. & Guo, C. (2024). A family dynamics theory perspective on parenting styles and children's aggressive behavior. *BMC psychology*, 12(1), 697. <https://doi.org/10.1186/s40359-024-02217-3>
- Li, G. Y. You, Z. Q. & Yang, G. H. (2025). The Relationship between Parent-child Attachment and Fertility Intention: The Mediation Role of Family Resilience and The Mediating Role of Gender. *Frontiers in Psychology*, 16, 1669639. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.1669639>
- Liu, T. (2025). The Influence of Family Emotional Functioning on Insecure Attachment Patterns in Young Adults' Romantic Relationships: The Mediating Role of Parent–Child Attachment. In *SHS Web of Conferences* (Vol. 222, p. 03030). EDP Sciences. <https://doi.org/10.1051/shsconf/202522203030>
- Liu, H. Bao, L. Kristen, A. Vu, A.T. & Moretti, M. (2025). A pilot study of an attachment-based parenting intervention for Mandarin-speaking families in Canada. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 30(1), 45-60. <https://doi.org/10.1177/13591045251400385>
- Morris, A. S. & Smith, J. M. (2022). *The Cambridge Handbook of Parenting*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108891400>
- Russotti, J. Platts, C. R. Sturge-Apple, M. L. Davies, P. T. & Thompson, M. J. (2024). A process model of parental executive functioning as a spillover mechanism linking interparental conflict and parenting difficulties across parenting domains. *Developmental psychology*, 60(6), 1052–1065. <https://doi.org/10.1037/dev0001743>
- Rodrigues, G. A. Waslin, S. M. Nair, T. K. Kerns, K. A. & Brumariu, L. E. (2025). Parental emotion socialization and parent–child attachment security: A meta-analytic review. *Emotion*, 25(3), 775–781. <https://doi.org/10.1037/emo0001457>
- Smith, J. Khan, R. & Bryce, J. (2023). *Deceptive Affectionate Messaging*. In *Encyclopedia of Sexual Psychology and Behavior* (pp. 1-5). Cham: Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-031-08956-5_772-1
- Smith, J.A. Flowers, P. & Larkin, M. (2009). *Interpretative Phenomenological Analysis:*

Theory, Method and Research. London: SAGE.
<https://doi.org/10.1080/14780880903340091>

Xiang, G. Zhu, S. Mou, S. & Du, Y. (2025). Longitudinal relationships among parental–adolescent attachment, peer attachment, self-concept clarity, and hope in adolescents. *Journal of Family Psychology*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1037/fam0001439>

استناد به این مقاله: شیروانی، ابراهیم، افراشته، عاطفه، چوپانی، موسی. (۱۴۰۵). کودکان و چالش‌های تفاهم تربیتی والدین: کاوش تجربه زیسته مشاوران، فصلنامه فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی، ۱۷(۶۶)، ۲۱۵–۲۴۰. DOI: 10.22054/qccpc.2026.90634.3585

Counseling Culture and Psychotherapy is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.